

- 5 Delegato nec ob summam dignitatem, de iurisdictione delegata credi.
- 6 Delegatio facta non præsumitur in causis reservatis Pontifici, vel Principi, nisi tamen & c. n. 7.
- 8 Delegatus rescriptum sua delegationis ostendere, & copiam mandati facere debet.
- 9 Delegatus excelsa dignitatis tunc demum creditur, quando de negotio, & factio delegantis solum agitur, nec versatur in præiudicium.
- 10 Delegatus mandatum habere quando præsumatur, & nu. 11.
- 12 Mandatum delegationis, quomodo probandum, & n. 13.

PRÆSUMPT. XV.

Delegata iurisdictione multo minus præsumitur, quam ordinaria, de qua superiori præsumptione distinximus. Nam cum iurisdictione ordinaria sit quasi natura huiusmodi favorabilis creditur, nimirum si facile illa præsumitur. Ita scribunt gloss. in cap. in gl. magna. & in c. di. pendia. de rescr. in 6. & in cap. si contra unum, in verbo episcopi. de offic. deleg. in 6. Diversum est in iurisdictione delegata, quæ odiosa dicitur, ut tradunt gl. in d. cap. 1. de rescr. in 6. Alex. in l. 1. colum. 15. de officio eius, & c. Maranta de ordine iudiciorum, par. 4. distinc. 6. nu. 26. Et propterea difficilius præsumitur, sed probare debet qui eam allegat. Ita gl. & omnes in ca. cum in iure peritus. de offic. deleg. & ibi Fel. num. 5. Et affirmat Alex. in conf. 20. nu. 11. lib. 2. Guido Papæ q. 322. Non creditur, Dec. in l. vnica, nu. 7. C. de mand. princ. & in consil. 214. nu. 2. vers. ad tertium dubium. Craue. in conf. 266. nu. 5. & in consil. 319. col. vlt. Vant. in tract. de nullitatibus. tit. de nullitate sententiæ ex defectu iurisd. ord. nu. 76. & n. 28. Andr. Gail. lib. 1. pract. observa. ca. 48. num. 17. qui in proxima docet, ut delegatus ipse inferi faciat in citatione suæ delegationis rescriptum. Et testatur esse communem opinionem. Quam sententiam manifestè probat d. c. cum in iure peritus. de offic. deleg. & generalis illa iuris præsumptio, & regula illa, qua dicimus mandatum præsumi, ut omnes scribunt in l. sciendum, ff. de verb. obl. & infra suo loco dicemus.

Extenditur primò, ut hæc præsumptio locum etiam habeat in persona excelsa, atque illustri, quæ sibi facta delegationem assereret, ut in Cardinali. Nam & tunc non præsumitur facta delegatio, sed de ea constare debet. Ita tradunt Inn. in c. cum olim. il. 2. de privileg. & ibidè Abbas in c. cum in iure peritus, in 1. notab. de offic. deleg. & ibidè Fel. col. 3. vers. sed contra istam, qui eiusdè sententiæ recèret Io. Monachum, Cardinalem, Butrium, & Imolà. Idem scripserunt Lanfr. Orian. in c. quoniam contra. in verbo testium depositiones. nu. 75. vers. vlt. rursus dubitatur, de probat. Alex. in conf. 92. nu. 14. lib. 6. egregiè las. in consil. 104. col. 1. lib. 1. qui eiusdè opinionis alios plures commemorat. His accedunt Dec. in l. vnica, nu. 17. C. de mand. prin. Vant. in præallegato trac. de nullitatibus. tit. de nullitate sententiæ ex defectu iurisd. ordina. nu. 17. Et horum sententiam probant d. l. vnica. C. de mand. principium, ibi nullius dignitate terreri, l. prohibitum. C. de iure fisc. lib. 10. ibi cum literis nostris non ex arbitrio suo. & l. probatorias. C. de divers. offic. lib. 12. Quibus constat minus rectè sensisse illos, qui scripserunt, credi præ delegato ob summam dignitatem, sibi mandatum esse iurisdictionem. Quæ quidem in opinione fuerunt Host. in summa tit. de offic. de leg. Spec. in tit. de probat. §. interdum. vers. quid de auditoribus. Ioan. Monach. in cap. vnico. de schismat. in 6. Cald. in conf. 2. tit. de offic. leg. Abb. sibi parum constans in cap. quod super his. de fid. instr. & in conf. 17. in fi. li. 2. Caslr. in conf. 307. Priusquam iura. li. 2. Roma. in consil. 59. in quarto dubio. Alex. in conf. 106. col. pe. lib. 2. & Tiraq. in tra. de penis legum, & c. Causa 51. n. 100. Et argumentis ratio-

nibusque perpensis ab huius opinionis Doctoribus partim à Fel. in d. c. cum in iure peritus. num. 5. de off. deleg. partim à Dec. in d. l. vnica, nu. 17. C. de mand. prin. repelluntur. Hæc declaratio procedit multo magis, quæ asseritur facta delegatio earum rerum, & causarum, quæ alioqui reservatae sunt ipsi Pont. vel principi. Nam tunc non præsumitur præ delegatio, nisi manifestè probetur. Ita Ioan. And. & Gem. in ca. 1. de off. leg. in 6. Idè Gem. in cap. eos. §. 1. in fi. de sent. exc. in 6. & consil. 62. col. 2. Bal. in l. si qua per calumniam. col. vlt. de episc. & cler. Abb. in c. q. translationem. in fi. de off. leg. & in d. ca. quod super his. de fide instr. vbi Fel. col. 3. Dec. in d. l. n. 18. C. de mand. princ. qui n. 19. subiungit post Cald. in d. consil. tit. de off. leg. n. 1. si legatus esset in possessione, seu quasi administrandi ea quæ reservata sunt Pontifici.

Extenditur secundò hæc præsumptio procedere, ut non solum teneatur præ delegatus ostendere rescriptum suæ delegationis, sed etiam debet facere ei copiam commissionis, & mandati. Ita gl. in c. porro. de privileg. in gl. 3. Fel. in d. c. cum in iure peritus. n. 6. de offic. de leg. Quibus accedit Cast. in conf. 81. in causa quæ vertitur inter Reverendum patrem col. 4. vers. est etiam alius defectus, lib. 2. qui respondit in ipso citationis libello esse inserendam copiam, & tenorem ipsius delegationis, id quod respondit & Craue. in conf. 319. colum. vlt. qui quidem affirmant hoc procedere, cum citandus est in remota regione, vel loco.

Declaratur hæc præsumptio, ut non procedat, quando præ delegatus est persona excelsa dignitatis, & non agitur de præiudicio tertij, sed solù de negotio, & factio ipsius delegantis. Nam tunc ipsi delegato creditur absque eo, quod delegationis suæ mandatum exhibeat. Ita intelligitur gl. ex illo tex. in c. nobilissimus. 97. dist. & expressè affirmant Angel. in l. quæcumq. §. vlt. ff. de pub. in rem act. & in conf. 182. Mandatum. las. in consil. 104. col. 1. vers. sic. sed quando. Dec. in d. l. vnica, nu. 20. Cod. de mand. princ. Goz. in conf. 41. num. 15. Paris. in conf. 57. in fi. & Crau. in conf. 104. nu. 5. & Rebuff. super concordata Regis Galliarum in tit. de mand. Apostolicis. in verbo, literas, vers. imo non crederetur.

Declaratur secundò, ut non procedat, quando delegans est eodem in loco, in quo ipse delegatus vult suam illam delegationem exequi. Nam tunc præsumitur, quod delegatus habeat delegationis mandatum, cum non præsumatur velle dicere mendacium, quod faciliè ob delegantis præsentiam detegi potest. Ita declarant spec. in tit. de iudice deleg. §. sequitur. vers. in epist. & apertius in tit. de proba. §. videndum. vers. quid de auditoribus. Rom. in l. sciendum, n. 18. ff. de verb. oblig. Butr. & Imol. in c. super his, de fide instr. & ibidè Fel. in l. las. in conf. 104. col. 2. vers. prædicta multo. li. 1. Dec. in d. l. vnica. n. 22. C. de mand. princ. Paris. in conf. 99. nu. 10. lib. 4. & Gram. dec. 36. n. 27.

Declaratur tertio, ut non procedat, quando coram hoc delegato lis fuisset à partibus contestata, vel ab eo lata fuit sententia partibus præsentibus, & ab ea non fuit appellatum. Ita Abb. in c. cicut. nu. 21. de re iudic. & Fel. in d. c. cum in iure peritus, nu. 10. de off. delegat. Et huc pertinent quæ scripsi superiori præsumptione, in secunda, & tertia declaratione. Cum verò delegationis mandatum probari debet, illud quidem præ probandum est scriptura ipsa mandati, non autem testibus. Ita Bart. in l. prohibitum. C. de iure fisc. & in l. pen. C. de superin dicto. lib. 10. Ang. in §. eos, in auth. de collatio. & idem in conf. 582. Mandatum. Bal. in l. si qua per calumniam, col. pen. C. de episc. & cler. Feder. de Senis in consil. 251. casus talis est. Iacobus & c. Fel. in cap. cum in iure peritus, col. 3. vers. sed contra istam, de off. deleg. Dec. in l. vnica, nu. 6. C. de mand. princ. & Rebuff. in comment. super concordata Regis Galliarum in tit. de mand. Apost. in verbo,

verbo, literas, vers. ad probandam, etsi loquatur Rebuff. de rescriptis gratiæ, quæ tamen quoad rem hanc non differunt à rescriptis ad lites. Cæterum si semel fuisset delegationis mandatum exhibitum, & deinde casu deperditum, præ poterit illius tenor probari testibus. Ita gloss. in c. cum olim. il. 1. de privileg. & ibi Abb. in fi. Bal. in l. vnica. C. de mand. prin. quos secutus est Vant. in tract. de nullitatibus. tit. de nullitate sententiæ ex defectu iurisd. ordina. n. 29. qui & Spec. eiusdè opinionis recenset. Idem scripserunt Paris. Put. in tract. de syndicato. §. an officialis successor. n. 2. Fel. in c. cicut. n. 15. de re iud. & Rebuff. loco præallegato, vers. 2. fallit, quo loci declarat, quædo testes deponere, & testificari debent. Et ibidem nonnullas declarationes ad rem hanc commemorat.

Iurisdictione concessa, an ordinaria vel delegata in dubio præsumatur, diligens & accurata disputatio.

S V M M A R I V M.

- 1 Iurisdictione à lege concessa, secundum subiectam materiam diiudicatur.
- 2 Dispositio quælibet à subiecta materia recipit interpretationem.
- 3 Contrabere non posse in loco ubi iurisdictione exercetur, solum contra iudices ordinarios est constitutum.
- 4 Iurisdictione talis concessa præsumitur, qualem verba adiuncta de monstrant.
- 5 Distinctio propria iurisdictione, significat ordinariam.
- 6 Delegatus fingitur iurisdictione delegantis.
- 7 Genitius proprietatem significat.
- 8 Iurisdictione ordinaria præsumitur concessa, quando lex aliquam simpliciter constituit iudicem.
- 9 Iudex datus, præsumitur datus, ut procedat iure ordinario, non autem speciali.
- 10 Concessio, & verba illius potiori in significatu accipienda.
- 11 Iurisdictione delegata dicitur extraordinaria, & delegatus dicitur extraordinarius.
- 12 Dispositio intelligi debet in dubio, de actu alteri minus præiudiciali.
- 13 Iurisdictione delegata cur odiosa dicatur.
- 14 Actus, & dispositio recipit interpretationem à natura, & qualitate persona concedentis.
- 15 Legis qualitas est, ut perpetuo vigeat.
- 16 Dispositio intelligitur de actu perpetuo.
- 17 Iurisdictione delegata dicitur specialis, & delegatus iudex est specialis.
- 18 Disponens iure communi non speciali, in dubio vti velle præsumitur.
- 19 Rescriptum iniustitia potius quam gratia præsumitur principem concedere velle.
- 20 Extraordinaria non sunt in consideratione.
- 21 Res ad suam naturam faciliè reuertitur.
- 22 Iudicium ordinarium est secundum ius commune, extraordinarium dicitur contra vel præter illud.
- 23 Iurisdictione mandata à principe persona habenti iurisdictionem ordinariam, de qua intelligatur cum distinctione, nume. 24. & 25.
- 24 Iurisdictionis prorogatio fieri potest tam à lege, quam ab homine, non tamen datur de vna re ad diversam, nu. 27.
- 25 Iurisdictione concessa à principe persona privata delegata est, & quibus ea verbis fiat.
- 26 Delegatus effectus dicitur, is cui tanquam persona privata causa singularis à principe committitur.
- 27 Iurisdictione ordinaria tributa censetur à principe causam committente, si dicat expressè, quod in sui locum, in omnibus cum reponat.
- 28 Delegatus effectus præsumitur privatus, cui à principe simpliciter certum genus causarum committitur.

- 32 Argumentum à potestate tutoris ad iurisdictionem in i. recepitum est.
- 33 Tutor datur universitati, & quare non certis rebus, n. 34.
- 34 Iurisdictione ordinaria sui natura non est restricta ad hoc, vel illud genus causarum.
- 35 Syndicatores obtinent iurisdictionem delegatam.
- 36 Syndicatores quando censentur ordinarij.
- 37 Ordinarius iudex factus præsumitur, cui princeps universitatem causarum commisit.

PRÆSUMPT. XVI.

Dubitari per se solet, quæ iurisdictione in dubio concessa, & data præsumatur. Egregiam hanc disputationem proposuit, atque explicavit Bar. in l. more. nu. 8. ff. de iurisd. omn. iud. & ibidem recentiores, idè Bart. in l. ambitiosa, nu. 34. ff. de decretis ab ord. faciend. in l. 1. in fin. C. vbi & apud quem in integr. rest. & in sua disputatione. §. Adunantia, in fine, & melius suffusq. Ioan. Baptista à S. Seuerino in d. l. more. q. 15. num. 25. Verum cum non perfecte satis rem hanc absoluerint, ego mea pro virili interpretum traditiones omnes complexus, nova distinctione atq. partitione tantæ obscuritati lucem aliquam adferre conabor.

Tria itaque capita huius disputationis constituenda sunt, quemadmodum, & tres regulas is Io. Bapt. à S. Seuerino constituit.

Primum est caput, quando iurisdictione à lege data concessa fuit.

Secundum, quando à principe, vel ab eo, qui & ordinariam, & delegatam dare potest.

Tertium est caput, quando iurisdictione ab inferiore data fuit.

Primum itaque caput est, cum à lege iurisdictione fuit concessa, an concessa, & data præsumatur ordinaria, vel delegata. Quo sanè in capite aliquot casus sunt distinguendi, atque constituendi.

Primum est casus, quando præ subiecta ipsa materia ostendit, quæ iurisdictione fuerit tributa. Illa enim talis diiudicabitur. Ita simili de questione censuerunt omnes penè in rub. ff. de iurisd. om. iud. ibi Alex. las. Dec. Rim. senior, Cur. lun. nu. 4. & nouissimè Io. Bologn. nu. 7. & nu. 8. dum disputant appellatione iurisdictionis quæ intelligatur, & aiunt ante omnia spectandam esse subiectam ipsam materiam. Et rectè quidem, quando quidè omnis dispositio præ subiecta ipsa materia declarationem, & interpretationem recipit, etiam si fluctuaret atque impropietur verba, l. si vno. al. l. ex conducto. §. Papinian. ff. locati. l. si stipulatus. ff. de vfu. & l. si infulam. ff. de psc. verbis, & egregiè similia tradunt Bar. in d. l. si uno. Dec. in l. non vult hæres esse, num. 8. de reg. iur. idem in l. qui acculare. in fi. C. de eden. & in l. 3. nu. 4. de milit. testa. Alc. lib. 2. de verb. sign. n. 4. & Crau. in conf. 231. nu. 7. & in consil. 245. n. 6. qui plura congerit. Et huc maxime facit, quod docuit Aret. in l. 1. §. si quis ita. de verb. oblig. dum dixit, quod ad cognoscendum actum potissimum iudicium resultat ex subiecta materia. Et ex Aretini sententia scriptum ad rem prope nostram reliquit Alcia. in tract. de præ. reg. 3. præsump. 36. in fi. subiectam materiam ostendere, an quis vti vultur actu privilegiato, vel ordinario. Hinc iura per multa, quæ alioqui suboscra sunt, de vtraque iurisdictione loqui, ob subiectam ipsam materiam intelligimus. Ita enim intelligi, & declarari potest l. 2. ff. de iurisd. om. iud. quo loci lauolenus ait, cui iurisdictione data est, ea quoque concessa esse videntur, sine quibus iurisdictione exerceri non potest. Hæc iurisdictione, cuius lauolenus meminit, tam de delegata, quam de ordinaria intelligitur, cum subiecta coercionis materia vtrique conueniat. Ita pariter declarari, & intelligi potest l. qui iurisdictione. cod. tit. ff. de iurisd. i.

risdict. omn. iud. de cuius interpretatione egregia scribunt Duar. lib. 1. dispnt. annu. i. c. 5. r. Coraf. in l. 3. nu. 5. ff. de off. præto. & lib. 4. miscel. capit. 9. & Gouea. in l. 1. in princ. ff. eo. Et ad rem nostram adferri potest exemplum, quo ex subiecta ipsa materia ostendi potest, vtraque iurisdictionem fuisse concessam, vt si lex constituat Archidiaconum loco Episcopi causarum hæreticæ prauitatis iudicem, cum Episcopus veramque potestatem obtineat, cap. per hoc. de hæret. in 6. & scribit Abb. in ca. cum ex officij, numer. 20. de præscrip. Inde fit, vt ob subiectam ipsam materiam vtramque potestatem affectus dicatur Archidiaconus. Ita pariter subiecta materia ostendit collatam esse ordinariam iurisdictionem tantum, vt puta si lex constituat iudicem, & præcipiat, ne eo in loco vbi ius dicitur est contrahere, & immobilia acquirere possit, subiecta ipsa materia ostendit, hunc esse iudicem ordinariam, cum non posse contrahere in loco, vbi iurisdicō exercetur, solum constitutum sit contra iudices ordinarios, l. principalibus. vbi Doct. ff. si certum petat. Et propterea officialis, qui administrationem sine iurisdictione habet, contrahere potest. Bart. in l. auferitur. §. quod si à Præsid. ff. de iure fisc. & Iason. in dic. l. principalibus. col. 3. vers. 9. limit. Præterea, & tertio subiecta materia ostendit solum concessam fuisse iurisdictionem ordinariam, vt si lex constituat iudicem, qui de certis causis cognoscat, quæ quidem delegari suo iure non solent, vt sunt causæ graues, meri, & mixti imperij, l. nemo potest gladij, de reg. iur. Dec. in l. 1. nu. 28. ff. de offic. eius cui mand. est iurisd. cum ergo iurisdicō de his grauibz à lege tribuitur, ordinaria, non autem delegata, subiectam ob materiam præsumitur.

Secundus est casus, quando verba adiuncta declarant naturam concessæ potestatis, & iurisdictionis. Nam tunc talis præsumitur tributa iurisdictioni. Ita simili in questione scribunt omnes in rub. ff. de iurisd. omn. iud. vbi Dec. Curt. Iun. num. 8. & Bologn. nu. 7. Idem docuit Ripa in l. ait prætor, in prin. nu. 1. ff. de re iud. Ita quoque dicimus declarari iurisdictionis tributa speciem ex præcedentibus, & subsequentibus, vt simili in questione docuit Rim. Sen. in rub. ff. de iurisd. omn. iud. nu. 1. vers. item scias. Exemplum ex adiunctis verbis quo demonstratur vtramque iurisdictionem fuisse collatam, adferri potest ex e. significauit. de corpore vitia. dum Pontif. Max. mandat eam ab Episcopo auctoritate sua, ac ipsius Episcopi diffiniri. Est sane is Episcopus ordinarius, & delegatus simul, quod declarat Abbas in c. ex officio, nu. 2. de præscrip. Præterea solum ordinariæ iurisdictionem collatam fuisse his exemplis declaratur, vt si dictum fuit, quod ipse iudex ex propria iurisdictione possit causam diffinire. Illa. n. dicitur, propria, significat potestatem, & iurisdictionem ordinariam. Ita Dec. Curt. Bolog. & reliqui præallegat. Et ratio illa est, quia delegatus iurisdictionem propriam non hêt, sed delegantis iurisdictione fungitur, l. 1. §. qui mandatam. ff. de off. eius, & ibid. crebrius affirmant interpretes, & si Rimin. Sen. in rub. ff. de iurisd. omn. iud. numer. 3. dissentiat, & male. Est aliud exemplum, quo ex adiunctis verbis demonstratur tributa ordinariæ iurisdictioni, vt puta si sub nomine genitui concessa sit iurisdictioni. Ita Alexandr. in rub. ff. de iurisd. omn. iud. nu. 2. & ibidem Curt. Iun. n. 7. & Ripa in l. ait prætor, in prin. num. 1. ff. de re iud. Ea est ratio, quia genituius propriam significat. l. 2. §. in locum. ff. de relig. & sumpt. fun. & cõis est opinio cum Bar. in rub. ff. de ope. noui nunt. Quocirca deferendum non est Rimin. Sen. in d. rub. ff. de iurisd. omn. iud. nu. 2. dñi reiiciendo exemplum hoc, negauit genituum significare dñum, & proprietatem. Adferri pariter potest exemplum, quo ex adiunctis verbis præsumitur tributa iurisdictioni delegata, vt si dictum sit, quod auctoritate principis, vt puta Pontificis Max. procedat, causamque diffi-

niat, sicuti in casu e. ad abolendam. in fine. de hæret. & c. per hoc. eo. tit. in 6. quibus in locis Episcopus appellatur delegatus ob id, quod auctoritate Pontif. & nõ propria cognoscat, & diffinit hæreticorum causas. Exempli huius ratio ea est, quia sermonis proprietates ostendit aliquem vsum fuisse iure speciali, & si alias non præsumatur, quod eo vti voluerit. l. miles vnus ex fundo. & l. miles ita. in princ. ff. de testa. mil. & l. 1. ac l. 2. C. de test. milit. & scribit Alc. in tract. de præf. reg. 3. præf. 36. nu. 4. & suo loco dicemus.

Tertius est casus, quando lex simpliciter constituit aliquem iudicem, & dubitatur quam iurisdictionis speciem tribuerit, an scilicet solum ordinariam, vel solâ delegatam? Et præsumi concessam ordinariam, scripsit gl. in l. 1. & quia. ff. de iurisd. omn. iud. in l. vnica. in gl. vlt. C. ne liceat potest. clare. Spec. in tit. de inquisitore. §. impugnatur. n. 2. 5. Abb. in c. exhibita. col. 3. vers. in dub. autem. de iud. Castr. in l. a iudice. col. vlt. & ibid. la. in fi. C. de iud. Imol. & Alex. in l. 1. ff. de damn. insect. vbi idem annotauit Ripa num. 7. idem Alex. in leg. more. numer. 13. ff. de iurisd. omn. iud. Butr. in c. cum ab ecclesiis. nu. 18. de off. ordin. Ita quoque tradunt Dec. in l. in testamento. nu. 11. vers. & ideo. C. de testam. mil. & Alc. in tract. de præsumpt. reg. 3. præf. 36. nu. 2. dum scribit, quod iudex datus præsumitur ita datus, vt procedat iure ordinario, & non speciali. Idem respondit Fede. de Senis in cons. 130. quem & infra commemorabo. Et huc pertinet illa disputatio Doct. in rub. ff. de iurisd. omni. iud. & Cagnoli in rub. ff. si quis iud. non ob temp. Et hæc quidem sententia multis rationibus ac argumentis comprobari potest.

Primo verba, & concessio intelligi debent in potentiori significatione, l. 1. §. qui in perpetuum. ff. si ager veftig. vel emphyt. pet. & similia congerunt Bart. in l. Lucius. ff. de cond. & demon. & Cagn. in dict. rub. ff. si quis iud. non obtemp. nu. 13. vers. quæ tamen. Atqui ordinaria iurisdictioni est firmior, & potentior, ergo in dubio præsumitur concessa ordinaria. Nec huic argumentationi obstat responsio Decij in d. rub. ff. de iurisd. omn. iud. quæ cum hic intelligi possit collata iurisdictioni ordinariæ, & delegatæ, potestior significatus est, vt vtrâque complectatur, cum sub genere continentur etiam species, & proprie, vt inquit Bald. in l. 2. C. de iure iureo. annul. Non inquam obstat hæc consideratio, quandoquidem verè Doctores in d. rub. ff. de iurisd. omn. iud. & nos hic disputamus de vna specie iurisdictionis, non autem de ea in genere.

Secundo accedit, quod delegata iurisdictioni est extra ordinem, & iudex delegatus iudex extraordinarius appellatur. l. si quando. vbi Bal. C. de dilat. Ias. in l. ait prætor, in princ. nu. 1. ff. de re iud. & Dec. in l. 1. §. qui mandatam. nu. 1. ff. de off. eius. Atqui in dubio quis iure ordinario, & non extraordinario vti, & concedere præsumitur. l. Seio. §. modico. ff. de annuis leg. Ergo iurisdictioni ordinariæ concessa præsumitur.

Tertio cõfert, quod in dubio iurisdictioni intelligi, & interpretari debet de actu alteri minus præiudiciali, & quo vtrique parti sit magis consultum, vt scripsi in lib. 2. de arbitrar. iudicium, casu 199. nu. 13. ex l. adoptiuus. §. 1. ff. de ritu nupt. ac ex sententia Baldi, & Crauetæ, quos eo loci recensui. Atqui si de ordinariæ intelligimus concessio est minus præiudicialis, quâ si de delegata intelligatur. Ergo de ordinariæ intelligi debet. Illa minor probatur, quæ concedendo ordinariæ, alteri ordinario nullum adferret præiudicium, ex quo ambo cumulatiue concurrunt, vt scribunt Bar. in l. 1. C. de off. pfe. vbi Fel. in lat. in c. pastoralis. nu. 3. de off. ord. & in l. Ceterum. nu. 4. de iud. Sebastia. Vant. in tract. de nullitatib. tit. de nullitate sententiæ ex defectu iurisd. ordin. nu. 26. qui dixit in dubio præsumi cumulatiue concessam. E cõtra vero si

ro si delegata intelligeretur, ordinariæ esset derogatum. l. 3. c. P. & G. de off. deleg. Et ideo iurisdictioni delegata dicitur odiosa, quia per eam auferitur potestas ordinariæ. Ita inquit gl. in c. 1. in verbo, processus. de rescrip. in 6.

Quarto accedit, quod in dubio factus, & dispositio recipit interpretationem à natura, & qualitate personæ concedentis, l. si seruus plurius. §. vlt. & ibi gl. ff. de le. 1. & ibi scribunt Doc. & egregie Boer. q. 158. n. 13. Atqui natura, & qualitas legis est, vt perpetua sit, & semper vigeat, l. Arian. in fi. C. de hæret. & c. erit autem lex. dist. 4. Ergo intelligitur à lege concessa, & illa iurisdictioni, quæ perpetuam naturam habet, quæ quidem perpetua iurisdictioni est illa, quæ ordinariæ appellatur, non autem delegata. Cum delegata temporalis sit. l. iudicium soluitur. ff. de iudicij. Et huc facit, quod dispositio intelligitur de actu perpetuo. Ita Bar. in l. si quis adulteriũ. §. 1. ff. ad l. iul. de adul. & l. seruus. C. de pen. Et licet Sapia in rub. ff. de iurisd. omn. iud. scriptum reliquerit, et iurisdictionem ordinariæ esse temporalem, cum ordinarij officium tpe extingatur, l. diem functio. ff. de off. alessio. attamen errat Sapia, quia non est iurisdictioni ordinariæ, quæ tpe finitur, sed officium, vel illius singularis personæ. Cum dignitas, & potestas in successorem continetur, l. proponebatur ff. de iud. & c. quoniam Abb. de off. deleg.

Quinto confert, quod iurisdictioni delegata est iurisdictioni specialis, cū & ipse delegatus specialis iudex appellatur, l. cū specialis. C. de iud. Et è contra iurisdictioni ordinariæ dicitur secundum ius cõe. Atqui in dubio non

præsumitur tpe disponentem velle vt iure speciali, sed cõmuni, l. quamquam. ff. de testam. militis. & l. in testamento. la prima. C. eod. & ibi Dec. num. 11. & Alexand. in consil. 55. numer. 6. libr. 5. Ita etiam videmus principem præsumi concedere potius rescriptum iustitiæ, quam gratiæ, ex quo illud gratiæ est magis speciale, vt docuit Ripa in rub. de rescrip. nu. 17. Ergo concessa præsumitur ordinariæ iurisdictioni, & non delegatæ. Confirmatur illa minor propositio, quod ius speciale dicitur extraordinarium. Extraordinaria autem non sunt in consideratione, l. 4. §. 1. ff. de fideicommiss. libert. & scribit Aleiat. in tract. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 36. nu. 2. vers. secunda ratio.

Sexto accedit, quod res faciliè reuertitur ad suam naturam, c. ab exordio. 35. dist. 1. & l. si vnus. §. pactus. & ibi Ias. nu. 6. ff. de pactis. Atqui natura iurisdictionis, & iudicij est, vt sit ordinariæ, non autem extraordinariæ. Ergo & c. Minor propositio ita probatur. Ordinarium est secundum ius cõmune, quod ius generale dicitur, extra ordinarium verò est secundum ius speciale, & singulare. Est enim ius commune seu lex generalis, quæ æquè in omnibus obseruatur, & quæ in cõmuni de reb. hominum statuit, l. 2. ff. de legibus ibi, ciuitatem autem cõmunis compositio, & c. erit autem lex. 4. dist. ibi, sed pro

communi vtilitate. Et ideo dicimus ordinarium iudicium esse secundum ius cõmune, cum in omnibus obseruari debeat, nisi speciali ratione facta sit exceptio. Extraordinarium autem dicitur contra, seu præter ius cõmune, cum sit ob legem singularem quæ sanè singularis res est de persona, vel re, vel loco, speciali de causa constituta, vt ex Gellio lib. 10. noct. att. c. 20. colligitur, & declarant Budæus in annot. ad Pandectas ad l. legis virtus. ff. de legibus. & Alex. ab Alex. lib. 6. dierum genialium, ca. 23. Cum ergo in aliquo negotio conceditur procedi extra ordinem, id fit speciali fauore, vel personæ, vel rei, vel causæ, atque ita illa est singularis, sicuti dicimus singulari fauore pupillorum, & viduarum procedi in causa, atque ita extraordinariæ, & in tit. C. quando Imper. in ter pupill. & viduam. Ita fauore causæ alimentorum speciali, & singulari iure proceditur summariè, & extraordinariè. Hæc de primò huius disputationis capite.

Secundum est huius disputationis caput, quando iurisdictioni

fuit concessa à principe, an extraordinariæ, vel delegatæ præsumitur concessa. Hæc disputatione proposuit Bar. in l. more. n. 8. ff. de iurisd. om. iud. in l. ambitiosa. n. 34. ff. de decretis ab ordine facien. & in sua q. quæ incipit, Adunantia. col. vlt. Ego Bar. traditiones secutus, ita planius aliquot casus distinguo.

Primus est casus quando mandatur causæ cognitio, & diffinitioque iudici habenti iurisdictionem ordinariam, & commissio fit officio, non autem personæ nominatim, vt puta si mandetur Prætori Patauino, committimus, & mandamus, vt de causa hac videat, cognoscat, & iudicet hoc in casu ordinariæ iurisdictioni est tributa. Ita Bar. in d. l. ambitiosa, nu. 34. vers. cul. si enim hoc concedit. Bald. in l. more. col. 2. vers. iuxta quod quæro. ff. de iurisd. om. iud. & ibidem Io. Baptista à Sancto Seue. q. 15. num. 25. Curt. Iun. nu. 56. Cæterum non declarat Bar. & Bal. an ordinariæ hæc iurisdictioni sit propria, vel prorogata. Nos ita distinguimus. Aut causa hæc commissæ sit alias spectabat ad officium, & potestatem huius ordinarij, & tunc ex noua hac commissione dicitur solum excitata eius iurisdictioni. atque propria est iurisdictioni. licet in corrigendis. vbi Abb. n. 2. c. pen. de offic. ord. Non habet tamen locum hæc traditio, quando alterata fuit hæc ordinarij iurisdictioni. Nam tunc ex ordinariæ efficitur delegata. Ita la. in l. ius ciuile, num. 2. ff. de iust. & iure Abb. in cap. licet in corrigendis. n. 2. & ibidem Fel. num. 1. ff. de offic. ord. Aret. in l. 1. §. si quis simpliciter, nu. 2. de verb. obl. & ibidem Alex. num. 9. & Soc. Sen. num. 3. Gallia. nu. 23. & Alc. num. 11. Curt. Iun. in d. l. more, num. 47. Boer. in q. 15. nu. 5. & Rota Romana referente Verallo in dec. 60. in prima part. quæ secuta est Crotum in l. 1. §. si quis simpliciter, num. 10. de verbor. oblig. qui dixit esse ordinarium in procedendo, sed delegatum in iudicando. Plura autem alterationis signa commemorant Ias. in d. l. ius ciuile. num. 5. & 6. Dec. in l. more, num. 32. ff. de iurisd. omn. iud. Fel. in d. c. licet in corrigendis. de off. ord. & in c. cum ex officio. num. 20. de præscrip. & Affl. in c. 1. §. si miles. num. 2. de feudo sine culp. non amittit. Aut

causa hæc commissæ alias ad hanc ordinariam non pertinebat aliquo modo, vt si Princeps mandat Prætori Patauino causam aliqui pertinentem ad Prætorum Brixiæ. Et tunc Prætor iste Patauinus censetur factus delegatus. Ita Bar. in l. more. num. 8. ff. de iurisd. omn. iud. & Alb. in l. sepe. ff. de off. præsid. Et si rectè perpendatur, idem senserunt Anch. & Franc. in capit. ij. quæ auctoritatem. de præben. in sexto. Are. in l. 1. §. si quis simpliciter. col. 3. vers. sed quaritur pro perfecta. ff. de verb. obligat. adducti ex l. & si prætor. ff. de offic. eius. l. 1. c. qui p. sua iurisdic. & ex capit. cum aliquibus de rescript. in sexto. Quæ sanè opinio verior est illa Collegij Perusini, quod contrarium respondit ex consilio Baldi, vt est relatum inter allegationes Lapi, allegat. 88. & inter consilia Angeli in consil. 2. incipit, Primo est videndum. Respondit sanè Collegium Perusinum, hunc esse iudicem ordinarium cum eius ordinariæ iurisdictioni, quam suis in causis ordinariè obtinet, ad hanc prorogata fuerit. Hanc opinionem secuti sunt Io. Baptista à Sancto Senerio in l. more. num. 26. & ibid. Dec. num. 36. ff. de iurisd. om. iud. Franc. Paul. in tractat. de officio, & potestate cap. se. de vacan. par. 1. q. 2. vers. per statuta. & parte. 2. quæst. 10. num. 29. Soc. Sen. in l. 1. §. si quis simpliciter, nu. 13. de verbor. obligat. Ea ratione ij moti sunt, quia officium prorogari potest, l. quarto. ff. de solutio. quemadmodum ergo iurisdictioni prorogari potest ab homine, ita etiam potest prorogari à lege viua. hoc est à principe, l. 1. & l. de qua re. ff. de iudicij. Et cum hic sumus in dubio, dicendum est, hanc esse potius ordinariæ iurisdictionem, vt pote fauorabilem, quam delegatam, quæ odiosa est, vt diximus supra. Quæ quidem ratio vera non est, vt animaduertit, & rectè Aret. in d. §. si quis simpliciter. Nam est